

۲۵۴
۳۹۳

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت و درمان
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی، برنامه و وسایل دروس

دوره دکتری تاریخ

گروه علوم انسانی

کمیته تخصصی تاریخ

مصوب دویست و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲

از: سازمان مرکزی

به: دبیرخانه مناطق ۱۶ گانه و کلیه واحدهای مجری دوره دکتری رشته تاریخ در سه گرایش تاریخ
ایران بعد از اسلام، تاریخ اسلام و تاریخ ایران بعد از اسلام

موضوع: جدول دروس اختیاری دوره دکتری تاریخ در سه گرایش

با سلام

به پیوست تصویر مصوبه جلسه ۱۵۵ مورخ ۱۳۸۹/۷/۱۶ شورای برنامه ریزی دانشگاه آزاد اسلامی
مبنی بر " جدول دروس اختیاری دوره دکتری رشته تاریخ در سه گرایش تاریخ ایران قبل از اسلام، تاریخ اسلام و تاریخ
ایران بعد از اسلام پرو مصوبه جلسه ۱۴۴ مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۱۳ " به همراه لیست دروس جدید رشته مذکور را
جهت اجرا از ورودیه‌های ۱۳۸۹ و به بعد ارسال و اعلام می دارد لیست دروس قبلی برای ورودیه‌های
۱۳۸۹ و به بعد منسوخ می باشد.

تسری این مصوبه جهت دانشجویان شاغل به تحصیل چنانچه در روند تحصیلی آنها خللی ایجاد نکند
بلامانع است.

دکتر حسن احدی

معاون آموزشی

تاریخ:

شماره:

پرست:

جدول دروس اختیاری دوره دکتری تاریخ در سه گرایش
تاریخ ایران قبل از اسلام، تاریخ اسلام، تاریخ ایران بعد از اسلام
مصوبه جلسه ۱۵۵ مورخ ۱۳۸۹/۷/۶ شورای برنامه ریزی دانشگاه آزاد اسلامی

شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی دانشگاه آزاد اسلامی بنا به پیشنهاد گروه علوم انسانی مجموعه دروس اختیاری دوره دکتری تاریخ در سه گرایش: تاریخ ایران قبل از اسلام، تاریخ اسلام و تاریخ ایران بعد از اسلام را به شرح ذیل تصویب کرد: دانشجویان می توانند به جای ۲ درس به ارزش ۴ واحد از دروس اصلی و تخصصی با نظر استاد راهنما، دو درس به ارزش ۴ واحد از دروس ذیل انتخاب و الزاماً بگذرانند.

- ۱- تاریخ تمدن و فرهنگی اسلامی ۲ واحد.
  - ۲- تاریخ ادبیات ۲ واحد
  - ۳- تاریخ فرهنگ و تمدن چین و ژاپن ۲ واحد.
  - ۴- تاریخ روابط بین الملل در سده های ۱۹ و ۲۰ میلادی ۲ واحد.
  - ۵- قوم شناسی اقوام ایرانی پیش از اسلام ۲ واحد.
  - ۶- قوم شناسی اقوام ایرانی بعد از اسلامی ۲ واحد.
  - ۷- تبارشناسی تاریخی دوره های حکومتی پیش از اسلام ایران ۲ واحد.
  - ۸- تبارشناسی تاریخی دوره های حکومتی بعد از اسلام ایران ۲ واحد.
  - ۹- نقد و بررسی ده متن عمده تاریخی ۲ واحد.
  - ۱۰- تاریخ های محلی ۲ واحد.
- این مصوبه از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.

رای صادره جلسه ۱۵۵ مورخ ۱۳۸۹/۷/۶ شورای برنامه ریزی دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص مجموعه دروس اختیاری دوره دکتری تاریخ صحیح است به واحدهای مجری ابلاغ شود.

دکتر عبدالله جاسبی

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

جاسبی

رونوشت:

- معاونت محترم آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید. ب. ۷۱۴

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دبیر شورای برنامه ریزی

نائینی

تاریخ: .....
شماره: .....
پوست: .....

بسمه تعالی

از: سازمان مرکزی

به: دبیرخانه مناطق ۱۴ گانه و کلیه واحدهای مجری دوره دکتری رشته تاریخ در ۳ گرایش ایران
قبل از اسلام، ایران بعد از اسلام، تاریخ اسلام

موضوع: اصلاح، تکمیل و تقلیل واحدهای درسی دوره دکتری

با سلام

به پیوست تصویر مصوبه جلسه ۱۴۴ مورخ ۸۹/۱۱/۱۳ شورای ریزی دانشگاه آزاد اسلامی
مبنی بر " تقلیل واحدهای درسی دوره دکتری رشته تاریخ در ۳ گرایش ایران قبل از اسلام، ایران بعد از اسلام، تاریخ
اسلام مصوب جلسه ۲۰۹ مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ " به همراه لیست دروس جدید رشته مذکور را جهت اجرا از
ورودیهای ۱۳۸۹ و به بعد ارسال و اعلام می دارد لیست دروس قبلی برای ورودیهای ۱۳۸۹ و به بعد
منسوخ می باشد.
تسری این مصوبه جهت دانشجویان شاغل به تحصیل چنانچه در روند تحصیلی آنها خللی ایجاد نکند
بلامانع است.

دکتر حسن احدی

معاون آموزشی

رونوشت:

دکتر مطالعات و برنامه ریزی آموزشی به همراه سابقه.
جناب آقای دکتر مهدوی رئیس محترم گروه علوم انسانی به همراه تصویر ضمایم بخشنامه جهت اطلاع.
اداره فارغ التحصیلان به همراه تصویر ضمایم بخشنامه جهت اطلاع و اقدام لازم.
آقای نعیمی به همراه تصویر ضمایم بخشنامه جهت درج در برنامه درسی.

تاریخ:

شماره:

پوست:

اصلاح و تقلیل واحدهای درسی دوره دکتری تاریخ در سه گرایش:

تاریخ ایران قبل از اسلام، تاریخ ایران بعد از اسلام و تاریخ اسلام

مصوب جلسه ۱۴۴ مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۱۳ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی دانشگاه آزاد اسلامی

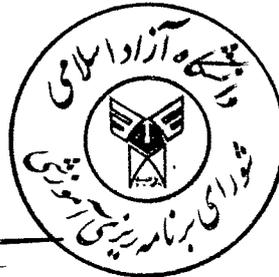
گزارش اصلاحات و تقلیل واحدهای درسی دوره دکتری تاریخ در سه گرایش: تاریخ ایران قبل از اسلام، تاریخ ایران بعد از اسلام و تاریخ اسلام که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت آراء به تصویب رسید.
این برنامه برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است و تسری آن به دانشجویان موجود اگر در روند تحصیلات آنها خللی ایجاد نمی کند بلامانع است.

رای صادره جلسه ۱۴۴ مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۱۳ شورای برنامه ریزی آموزشی و درسی دانشگاه آزاد اسلامی در خصوص اصلاح و تقلیل واحدهای درسی دوره دکتری تاریخ صحیح است به واحدهای مجری ابلاغ شود.
مخ ۱۳۸۷

دکتر عبدالله جاسبی

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی

جاسبی

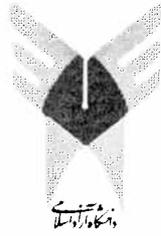
رونوشت:

- معاون محترم آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

دکتر سیدمحمد کاظم نائینی

دبیر شورای برنامه ریزی

نائینی

تاریخ:

شماره:

پوست:

جدول دروس دکترای تخصصی رشته تاریخ گرایش تاریخ ایران قبل از اسلام (سرفصل جدید)

الف: دروس اصلی

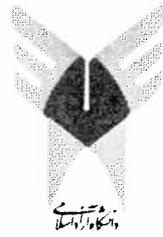
پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
-	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخنگاری در ایران	۱
-	-	۳۲	۳۲	۲	جغرافیای تاریخی ایران	۲
-	-	۳۲	۳۲	۲	جامعه‌شناسی تاریخی ایران	۳
				۶		جمع

ب: دروس تخصصی

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
-	-	۴۸	۴۸	۳	قرائت و بررسی کتیبه‌های دوران اشکانی و ساسانی	۱۱
-	-	۴۸	۴۸	۳	قرائت و بررسی کتیبه‌های عصر باستان (فرس باستان)	۱۲
-	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ اساطیر و ادیان ایران باستان	۱۳
-	-	۴۸	۴۸	۳	هنرها و صنایع در ایران باستان	۱۴
-	-	۴۸	۴۸	۳	مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان	۱۵
-	-	۳۲	۳۲	۲	زبان روستانی	۱۶
				۱۶		جمع

دانشجو موظف است از جدول الف (دروس اصلی) ۶ واحد، از جدول ب (دروس تخصصی) ۱۶ واحد بگذراند که با ۲۰ واحد رساله جمع واحدهای دوره ۴۲ واحد است. ۱۳۷۱

تاریخ:

شماره:

پوست:

جدول دروس دکترای تخصصی رشته تاریخ گرایش تاریخ ایران بعد از اسلام (سرفصل جدید)

الف: دروس اصلی الزامی

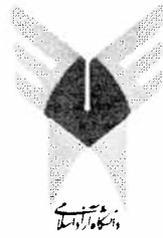
کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			جمع	نظری	عملی	
۱	تاریختنگاری در ایران	۲	۳۲	۳۲	-	-
۲	جغرافیای تاریخی ایران	۲	۳۲	۳۲	-	-
۳	جامعه‌شناسی تاریخی ایران	۲	۳۲	۳۲	-	-
	جمع	۶				

ب: دروس تخصصی الزامی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت			پیش نیاز
			جمع	نظری	عملی	
۱۱	تحولات سیاسی، اجتماعی، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام	۲	۳۲	۳۲	-	-
۱۲	تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام	۲	۳۲	۳۲	-	-
۱۳	روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه	۲	۳۲	۳۲	-	-
۱۴	روابط خارجی ایران از صفویه تا عصر حاضر	۲	۳۲	۳۲	-	-
۱۵	هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام	۳	۴۸	۴۸	-	-
۱۶	بررسی و تحلیل اسناد و مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای	۲	۳۲	۳۲	-	-
۱۷	تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تاکنون	۳	۴۸	۴۸	-	-
	جمع	۱۶				

دانشجو موظف است از جدول الف دروس ۶ واحد، از جدول ب (دروس تخصصی) ۱۶ واحد را بگذراند که با ۲۰ واحد رساله جمع واحدهای دوره ۴۲ واحد است. ۱۳۱۱

تاریخ:

شماره:

پوست:

جدول دروس دکترای تخصصی رشته تاریخ گرایش تاریخ اسلام (سرفصل جدید)

الف: دروس اصلی الزامی

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
-	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخنگاری در ایران	۱
-	-	۳۲	۳۲	۲	جغرافیای تاریخی ایران	۲
-	-	۳۲	۳۲	۲	جامعه‌شناسی تاریخی ایران	۳
				۶		جمع

ب: دروس تخصصی الزامی

پیش نیاز	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
-	-	۳۲	۳۲	۲	جزیره العرب قبل از اسلام	۱۱
-	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا سال ۴۰ هجری)	۱۲
-	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ تشیع	۱۳
-	-	۳۲	۳۲	۲	دوره اموی و عباسی	۱۴
		۳۲	۳۲	۲	فرهنگ و تمدن اسلام	۱۵
		۳۲	۳۲	۲	تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس	۱۶
-	-	۳۲	۳۲	۲	اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی	۱۷
-	-	۳۲	۳۲	۲	تاریخ عثمانی	۱۸
				۱۶		جمع

دانشجو موظف است از جدول الف (دروس اصلی) ۶ واحد، از جدول ب (دروس تخصصی) ۱۶ واحد را بگذراند که با ۲۰ واحد رساله جمع واحدهای دوره ۴۲ واحد است.

ماده ۲ از تاریخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات آموزشی در زمینه نگارش و تاریخ در هیئت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ میشوند و دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات میتوانند این دوره را ادایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳ مشخصات کلی و برنامه تدریسی و سرفصل دروس دوره دکترای تاریخ در سه فصل جهت اجراء وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ میشود.
رای صادره هیئت و نه میسر
جلسه شورای عالی برنامه ریزی
مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲

در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ

۱) برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ	که از
طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شد بود	با اکثریت آراء
بتجویب رسید.	
۲) برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ	
از تاریخ تصویب قابل اجرا است.	

رای صادره هیئت و نه میسر
جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲
در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ
مذکور گشته شود.
مورد تأیید است:

دکتر علی شریعتمداری
سرپرست گروه علوم انسانی
دکتر مصطفی معین
وزیر فرهنگ و آموزش عالی
رئیس شورای عالی برنامه ریزی

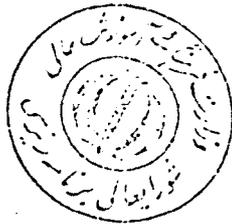
رونوشت: به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجراء ابلاغ میشود.

سید محمد کاظم نائینی
دبیر شورای عالی برنامه ریزی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه آموزشی

دوره دکتری تاریخ

گروه: علوم انسانی

کمیته: تاریخ

رشته: تاریخ

دوره: دکتری

شورای عالی برنامه ریزی در دوست و نهیمن جلسه

مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ براساس طرح دوره دکترای تاریخ

که توسط کمیته تاریخ گروه علوم انسانی شورای عالی

برنامه ریزی تهیه شده و بدین جهت این گروه رسیده است برنامه آموزشی

این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس)

شرح پیوست تهیه گردیده و مقرر می‌گردد:

ماده ۱- برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ

از تاریخ تصویب برای کلیند دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر

را دارند لازماً اجراست.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت

فرهنگ و آموزش عالی اداره میشوند.

ب: موسسات که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی

و براساس قوانین تاسیس میشوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای عالی

برنامه ریزی میباشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص

تشکیل میشوند و بابت تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران

باشد

ماده ۲- از تاریخ ۱۳۶۹/۱۰/۲ کلاس‌های آموزشی برنامه‌های مشابه موسسات آموزشی در زمینه نگارش کتاب‌های درسی و تالیف در زمینه دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و گذر در ماده ۱- منسوخ می‌شوند در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایره برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳- مشخصات کلی و برنامه‌های و سرفصل دروس دوره دکترای تاریخ در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ می‌شود.

رای صادره هیئت و نه می‌باشد
جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی
تاریخ ۱۳۶۹/۱۰/۲

در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ

که از	(۱) برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ
آراء	گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت بموجب رسید.
	(۲) برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ
	از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

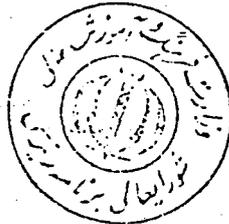
رای صادره هیئت و نه می‌باشد
جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی - تاریخ ۱۳۶۹/۱۰/۲

در مورد برنامه آموزشی دوره دکترای تاریخ
گذاشته شده.
مورد تأیید است:

دکتر علی شریعتمداری
سرپرست گروه علوم انسانی
دکتر مصطفی معین
وزیر فرهنگ و آموزش عالی
رئیس شورای عالی برنامه‌ریزی

رونوشت: به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

سید محمد کاظم نائینی
دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی

دستی

"بسمه تعالی"

فصل اول

مشخصات کتابی برنامه دوره دکتری تاریخ

نظر به نیاز میرسی که برای تربیت پژوهشگر در تاریخ ایران و نیز تأمین هیات علمی دانشگاههای کشور مشاهده می شود، کمیته برنامه ریزی تاریخ گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی با حضور اعضای کمیته و استادان تاریخ و صاحب نظران رشته های علوم انسانی و اجتماعی دانشگاهی طی جلسات متعدد، برنامه ذیل را جهت تأسیس دکترا در تاریخ ایران در دو دانشگاه تهران و تربیت مدرس پیشنهاد می نماید:

الف: شرایط عمومی داوطلبان:

شرایط عمومی داوطلبان ورود به دوره دکتری رشته تاریخ همان ضوابط و مقررات عمومی مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت فرهنگ و آموزش عالی است.

ب: برنامه درسی:

برنامه درسی مبتنی بر رعایت سه گرایش مطالعاتی و تحقیقاتی تاریخ ایران قبل اسلام و تاریخ ایران بعد از اسلام و تاریخ اسلام که بر اساس هشت واحد عمومی برای هر سه گرایش و پیچده واحد اختصاصی برای هر یک از آنها بر اساس جداول دروس به شرح ذیل:

۱- دروس

۱- دروس عمومی
۲- دروس اختصاصی

۱۸ واحد

۱۸ واحد

۱۸ واحد

۱۸ واحد

الف: دروس گرایش تاریخ ایران قبل از اسلام

ب: دروس گرایش تاریخ ایران بعد از اسلام

ج: دروس گرایش تاریخ اسلام

۲- رساله دکتری

تبعیه ۱- شورای تحصیلات تکلیفی دانشگاه دانشگاه می تواند در هر دوره تحصیلی دوره جدیدی را حداکثر تا چهار واحد تخمینی انتخاب و برای استفاده دانشجویان همان دوره اعلام کند.

تبصره

تبصره ۲- دانشجویان می‌توانند در هر نیمسال با موافقت استاد راهنما

حداکثر تا هشت واحد انتخاب کنند.

تبصره ۳- دانشجویان می‌توانند با رعایت مقررات عمومی دوره‌های دکتری دانشگاه

برای گذراندن هر درس مدت زمانی بین یک تا دو نیمسال در وقت کنند.

تبصره ۴- دانشجویان می‌توانند بعد از گذراندن تعداد ۲۰ واحد از مجموعه دروس عمومی

و اختصاصی عنوان رساله دکتری خود را با مشورت استاد راهنما و ناایید شورای تحصیلات تکمیلی

دانشگاه انتخاب کنند و در دفتر رسالات مربوط ثبت نمایند.

تبصره ۵- مدت زمان لازم برای گذراندن دروس و تدریس و تنظیم رساله و اخذ درجه

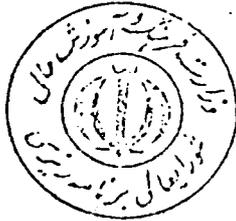
دکتری تابع شرایط عمومی تحصیل در هر دانشگاه است و دانشجوی در صورت عدم توفیق ناگزیر

به ترك تحصیل خواهد بود.

فصل دوم

جداول دروس دوره دکتری رشته تاریخ

کلاس درس	نام درس	تعداد واحد	تعداد		مجموع ساعات
			نظری	عملی	
۱-	تاریخنگاری در ایران	۲	۲۴	۲۴	۱۲۶
۲-	جغرافیای تاریخی ایران	۲	۲۴	۲۴	
۳-	جامعه‌شناسی تاریخی ایران	۲	۲۴	۲۴	
۴-	روش تحقیق پیشرفته	۲	۲۴	۲۴	
جمع		۸	۱۲۶	۱۲۶	

کد درس	نام درس	تعداد		مجموع ساعات	مجموع واحدهای
		نظری	عملی		
۱	گرایش قبلی از اسلام				
۱۱	قراحت و بررسی کتیبه‌های دوران اشکانی و ساسانی	۲	۵۱	۵۱	
۱۲	قراحت و بررسی کتیبه‌های امپراتوری ساسانی	۲	۵۱	۵۱	
۱۳	تاریخ اساطیر و ادیان ایران باستان	۲	۲۴	۲۴	
۱۴	هنرها و صنایع در ایران باستان	۲	۵۱	۵۱	
۱۵	تحولات سیاسی، اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان	۲	۲۴	۲۴	
۱۶	مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان	۲	۵۱	۵۱	
۱۷	زبان اوستایی	۲	۲۴	۲۴	
جمع			۱۸		

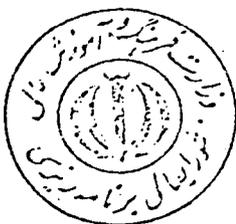

کلاس درس	شماره درس	تعداد		موضوع
		واحد	ساعت	
۲-				گرایش بعد از اسلام
۲۱-		۲	۳۴	تحولات سیاسی، اجتماعی، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام
۲۲		۲	۳۴	تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام
۲۳		۲	۳۴	ملل و نحل و تاثیر آنها در تحولات اجتماعی
۲۴		۲	۳۴	روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه
۲۵		۲	۳۴	روابط خارجی ایران از صفویه تا عصر حاضر
۲۶		۳	۵۱	هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام
۲۷		۲	۳۴	بررسی و تحلیل اسناد و مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای
۲۸		۳	۵۱	تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تا کنون
جمع				۱۸

دروس اختصاصی دوره اکتوبری رشته تاریخ

کد درس	نام درس	تعداد		مجموع ساعات	مجموع ساعات
		واحد	ساعت		
۳	گرایش تاریخ اسلام				
۲۱	جزیره العرب قبل از اسلام	۲	۲۴	۲۴	
۲۲	شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام (با تأکید بر شعبه علم تاریخ، کتابشناسی تاریخ اسلامی و تحقیقات جدید و علوم کمکی شامل درایه، رجال و انساب)	۲	۲۴	۲۴	
۲۳	تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا مال ۴۰ هجری)	۲	۲۴	۲۴	۲۱
۲۴	تاریخ تشیع	۲	۲۴	۲۴	۲۲
۲۵	دوره اموی و عباسی	۲	۲۴	۲۴	۲۲
۲۶	فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	۲۴	۲۴	۲۳
۲۷	تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس	۲	۲۴	۲۴	۲۵-۲۳
۲۸	اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی	۲	۲۴	۲۴	۲۵-۲۳
۲۹	تاریخ عثمانی	۲	۲۴	۲۴	۲۵-۲۳
جمع			۱۸		

فصل ————— ل ————— م

مرفصل دروس دوره دکتری ————— ری رشته ————— تاریخ ————— خ

تاریخ نگاری در ایران

کد درس (۱)

تعداد واحد: ۲

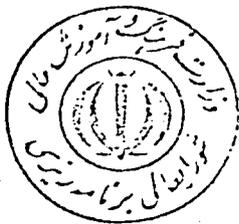
نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف:

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

- ۱- تاریخ از رهگذر اندیشه تاریخی و تدوین مسائل آن با استناد به مدارک عینی خارجی و گواهی و شهادت و نقد آنها و سنجش و داوری درباره آنها و اسناد کتبی و بررسی و تحقیق درباره آنها و آموزش دانشمندان پیشین خودمان و آموزش دانشمندان اروپا.
- ۲- تاریخ از رهگذر بیان و تبیینی که آن در این زمینه از قوانین دستور زبان و روش نویسندگی باید داشته باشد.
- ۳- تاریخ از رهگذر نوشتن و کتابت که در این مورد آموزش قوانین املا و انشا، خواهد بود.

جغرافیای تاریخی ایران

کد درس : (۲)

تعداد واحد : ۲

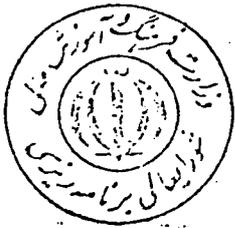
نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحقیق درباره وضع جغرافیای سرزمین ایران در ادوار گذشته و مطالعاتی درباره اقلیم و رابطه مردم با آن - بررسی حدود و ثغور ایران در ادوار تاریخ آن بررسی مراکز اقتصاد و پراکندگی جغرافیایی - جمعیت - راههای عمده بازرگانی - علل ایجاد و انحطاط شهرها و مراکز جمعیت آثار و ابنیه بزرگ تاریخی و هماهنگی و ارائه نقشه‌های تاریخی.

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

- ۱- مقدمه درباره موضوع جغرافیای تاریخی و نقش و اهمیت آن در تاریخ ایران.
- ۲- ذکر سرچشمه‌های مطالعه جغرافیای تاریخی و کتب معتبر
- ۳- بررسی وضع طبیعی و اقلیمی ایران در ارتباط با زندگی مردم این سرزمین.
- ۴- بررسی راههای مواصلاتی و بازرگانی ایران در روزگاران گذشته با توجه به خطوط اصلی و فرعی.
- ۵- نظری به اقوام بومی و مهاجر در ادوار پیش از اسلام در ایران.
- ۶- منشاء، استان بندی و پیدایش سرزمینهای مختلف در ایران باستان با توجه به اختصامات اقتصادی و اجتماعی هر یک.
- ۷- ایالات و ولایات در ایران بعد از اسلام با ذکر مشخصات هر کدام.
- ۸- شهرسازی و تحولات مربوط به آن با توجه به بافت شهرها.

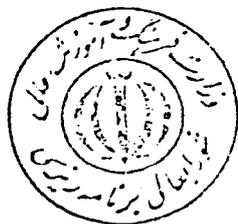

۹- منابع درآمد از جهات مختلف کشاورزی و صنایع و دام داری

۱۰- بحث درباره کوچ نشینی و زندگی - شیردای و نقش ایلات و عشایر در اوضاع اقتصادی و اجتماعی.

۱۱- مسئله آب و زمین و ارتباط آن با زندگی مردم

۱۲- طرح‌نقشه‌های تاریخی به منظور توجه به مسائل یادشده.

جامعه‌شناسی تاریخی ایران

کد درس: (۳)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: یکی از ابعاد شناخت جامعه‌مطالعه پدیده‌ها و خصوصیات اجتماعی اقتصادی، فرهنگی اندواز گذشته است.

کتاب تاریخی و تاریخی جغرافیائی و تاریخی ادبی ایران (مستقیم و غیرمستقیم) حاوی مطالب فراوان درباره جمعیت مهاجرت - خانواده، نژاد، اقتصاد، تمدن و بطور کلی فرهنگ (بمعنی عام کلمه) این سرزمین است که شناخت و تحقیق درباره آنها برای ما مورخ ضروری است. به علاوه پدیده‌های تاریخی نیز با شناخت شرایط اجتماعی زمان خود مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد و اکثر منابع شناخت شرایط اجتماعی گذشته ایران کتب تاریخی است.

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

- تعریف (تعاریف) قلمرو جامعه‌شناسی و تاریخ

رابطه تاریخ و جامعه‌شناسی، نظریه‌های جامعه‌شناسی و تاریخ (مکتب تحول Evolutionism)

مکتب اشاعه Diffucionism و مکتب بکاراائسی (کارکردی) Functionalism

مکتب ساختار Structuralism

- روش مطالعه پدیده‌های اجتماعی در کتب تاریخی

- ذکر نمونه (از تاریخ بی‌هقی، تاریخ سیستان، حدود العالم، شاهنامه فردوسی و.....)

- تکلیف عملی: در دانشجو مؤلف است مطالب جامعه‌شناسی را از یک کتاب تاریخی

- استخراج و تنظیم نماید.

قرائت و بررسی کتیبه‌های دوران اشکانی و ساسانی

کد درس: (۱۱)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: منابع دست اول برای تحقیق در تاریخ دوره ساسانی خصوصاً " نیمه اول این دوره کتیبه‌های پهلوی اشکانی است که حاوی مطالبی درباره حوادث تاریخی، سیاست دینی، تشکیلات اداری این دوره است، دانشجویی که علاقه مند به تحقیق در این موضوع است، باید به ناچار مطالب این کتیبه‌ها را بخواند تا بتواند خود را از آنها نتیجه گیری کند.

سرفصل دروس (۵۱ ساعت)

معرفی کتیبه‌های بازمانده از آن دوره، نوع آنها، مطالب عمده آنها از ساختمان زبان این کتیبه‌ها، قرائت کتیبه‌های عمده که از نظر تاریخی اهمیت دارند مانند کتیبه‌های شاپور، کتیبه‌های کرتیر و غیره و توضیح درباره محتوی آنها.

قرائت و بررسی کتیبه‌های مریباستان

کد درس (۱۲)

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: دانشجویان دوره دکتری که علاقتند به تحقیق در تاریخ ایران باستان هستند به علت ندانستن زبانهای باستانی ایران، نمی‌توانند از مراجع اصلی استفاده کنند هدف از آن درس این است که دانشجویان با فراگیری این زبان بتوانند مستقیماً "به کتیبه‌های فارسی باستان مراجعه کنند و از مطالب تاریخی آن بهره گیرند."

سرفصل دروس: (۵۱ ساعت)

در این درس بعد از دانشجویان کتیبه‌های عمده دوران هخامنشی و تحریرهای آنها معرفی می‌گردد و دستگاه خط فارسی باستان، قواعد دستوری فارسی به ایشان تعلیم داده می‌شود. سپس کتیبه‌های عمده آن مضموماً "کتیبه داریوش در بیستون به زبان اصلی خوانده می‌شود و در باره مطالب آن بحث می‌شود."

تاریخ ادیان و اساطیر ایران باستان

کد درس : (۱۳)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : آشنائی با افئانه ها و فلکلورها و اساطیر و نیز ادیان و مذاهب آریاها از ابتدای تشکیل اقوام آریائی تا فتوحات مسلمین.

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

- ۱- خدایان آریائی که مظاهر طبیعت هستند بر این اساس که آریاها ابتدا از زندگی گلهداری و سپس کشاورزی را پیشه خود ساخته و رب النوعهای طبیعی را در زندگی شهری نیز مورد پرستش قرار داده اند و همواره ثنویت بر تفکر ایشان غلبه داشته است.
- ۲- ظهور زردشت و تبدیل خدا یان متعدد به ایزد را مزد او اعتقاد توحیدی آریاها مخصوصاً "در جامعه شهری
- ۳- همدانگنی دین و سیاست
- ۴- ورود فرهنگ های سامی به ایران
- ۵- اشاره به فرقه های کنونی ، میترائیسم و غیره در بین النهرین
- ۶- پیدایش مذاهب مانوی و مزدک
- ۷- ضعف مذهب زردشتی و تجدید پر خدایان قبل از زردشت آریاها مانند آئین دیویسنا ...
- ۸- سقوط ساسانیان
- ۹- مجوس
- ۱۰- پارسیان هند

هنرها و صنایع در ایران باستان

کد درس : (۱۴)

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : هدف تعیین پیشرفت فرهنگ و تمدن ایران باستان با روشن نمودن چگونگی

سیر تجوی و شکوفایی هنرها و صنایع در این عهد و دادوستد فرهنگی در جهان

باستان از طریق هنر و صنایع است

سرفصل دروس : (۵۱ ساعت)

ابتدا هنرها و صنایع ابتدائی در دوران پیش از تاریخ مورد مطالعه قرار می‌گیرد. از قبیل هنرها و صنایع لولویی، گوتی، کاسی، ایلامی و محل‌های گوناگون که آثار آنها کشف شده از یکدیگر تفکیک و در هر یک نحوه تحول هنرها و صنعت در آن ذکر می‌گردد. سپس دوران تمدن آریائی مورد بررسی قرار می‌گیرد که با حکومت مادها آغاز و با ساسانیان خاتمه می‌یابد. دوران اوج شکوفایی هنر و صنعت که ابتدا دوران هخامنشی و سپس ساسانی است به تفصیل مورد بحث قرار می‌گیرد. در این میان دوران رکود هنر ملی که با حمله اسکندر و نفوذ فرهنگی و تمدنی هلنی (یونانی) آغاز می‌شده و سیر تحول آن و سپس چگونگی رویارویی عنصر ملی با نفوذ فردنگی بیگانه توسط اشکانیان مطالعه می‌شود. دادوستدهای فرهنگی در سطح جهانی باعث توسعه امپراطوری‌های ایران باستان از جمله مطالب و موضوعات مورد بررسی است.

تحولات سیاسی اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان

کد درس : (۱۵)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : بررسی و شناخت بیشتر حکومت هاشمی که در پهنه فلات ایران قبل از ظهور اسلام

فرمانروایی داشته اند از جهات مختلف :

۱- اقتدار حکومت

۲- سازمانهای اداری و نظامی و اقتصادی

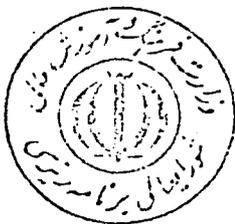
۳- رابطه با مردم

۴- چگونگی بهره‌کشی از طبقات پائین جامعه

۵- مناسبات بین‌المللی

۶- پیشرفتهای فرهنگی

۷- چگونگی گسترش و توسعه ارضی و غیره .....

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

۱- بررسی اجمالی موقعیت جغرافیایی فلات ایران

۲- مطالعه و نگرش تازه دربارهٔ جوامع نخستین ساکن فلات ایران و بین‌النهرین

۳- بازنگری مدنیت ایلام

۴- ماده‌ها و بررسی دقیق کتبی که دربارهٔ آنها تاکنون انتشار یافته است

۵- انواع جهان‌مقارن روی کار آمدن هخامنشیان

۶- تحولات سیاسی و اداری و اقتصادی دوره هخامنشیان (۶ جلسه)

۷- بررسی چگونگی زوال دولت هخامنشیان

دنیاله تحولات سیاسی اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان

۸- بررسی همه جانبه درباره اسکندر مقدونی با استفاده از کتب خارجی و منابع اسلامی و

شرقی

۹- ایران در عهد سلوکیها و چگونگی اشاعه فرهنگ هلنی در مشرق زمین

۱۰- بررسی تحولات سیاسی و اداری و اقتصادی دوره اشکانیان (پارتها)

(۴ جلسه)

۱۱- بررسی اجتماعی مذابع تاریخ ساسانی

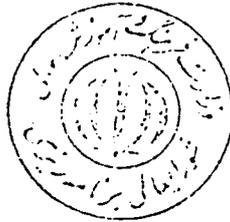
۱۲- بررسی تحولات سیاسی و اداری و اقتصادی دوره ساسانیان

۱۳- مطالعه چگونگی عظمت و انحطاط سلسله ساسانی

مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان

کد درس : (۱۶)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشیناز :

مسدوف : هدف روشن ساختن روابط ایران با ممالک شرق و غرب در مدت زمانی حدود هزار سال است . که روندی یکنواخت دارد و تنها حکومتها در هر زمان تغییر می کنند و همچنین نمایانند نقش سد مانند ایران در بین فشارهای شرق و غرب است که هر یک را از گزند تهاجم دیگری مبرا می دارد و ضمناً " سبب برخورد فرهنگها و تمدن ها در این منطقه می گردد .

سرفصل دروس : (۵۱ ساعت)

مناسبات ایران باستان با کشورهای همسایه از زمان حکومت مادها آغاز می شود (دوران پیش از تاریخ به بحث جداگانه ای دارد) که با او رارتورو آشور بوده است و — انجام باشکست آشور توسط مادها خاتمه می یابد در زمان هخامنشی مناسبات در شرق با اقوام ماناوت و سکائی و مناسبات در غرب با دولت یونان است که سراسر دوران هخامنشی را به خود اختصاص می دهد و سرانجام با تفوق غرب و فتح جهانی اسکندر خاتمه می یابد . در دوران اشکانی مناسبات شرق با دولت کوشان و مناسبات غرب با دولت روم است که در سیاست جهانی وارد می گردد و جنگها ایران و روم سراسر دوران اشکانی را به خود اختصاص می دهد . در دوران ساسانی با فتح کوشان مرزهای شرق وسعت می یابد و مناسبات ابتدا با هپتالیت ها و سپس حکومت ترکان برقرار می گردد که سراسر توام با جنگهای شدید است و در غرب همچنان امپراطوری روم بزرگترین رقیب امپراطوری ساسانی است که جنگهایی متعددی بین طرفین درگیر می شده و در خلال آن هم مناسبات فرهنگی و تجارتي برقرار شده است

دنیایه مناسبات ایران با کشورهای همسایه در ایران باستان

در دوران باستان مناسبات با چین ، هندوستان و مصر نیز برقرار است که بیشتر جنبه فرهنگی دارد .

زبان اوستایی

کد درس : (۱۷)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: مطالعه منابع دست اول علمی، ادبی، تاریخی و مذهبی ایران که به زبان اوستایی است.

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

معرفی کتب معتبری که باقی مانده است، ساختمان زبان، دستور زبان، قرائت متون مختلف و اشاره به قرائت‌های مختلفی که تاکنون از متون مربوط شده است.

سرفصل دروس تخصصی دوره دکتری رشته تاریخ

گرایش بعد از اسلام

تحولات سیاسی، اجتماعی و اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام

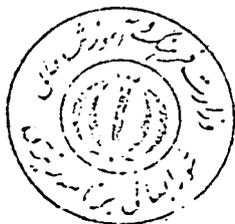
کلدرس : (۲۱)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف :

سرفصل دروس : (۲۴ ساعت)

کیفیت تحول نظام سیاسی و اداری و اقتصادی ایران از نظام ساسانی به نظام اسلامی
مساله جانشینی پیامبر، خلفای راشدین، بنی امیه، بنی عباس و ارتباط حکام محلی و پادشاهان
با خلفای اسلامی، نهضت ها، سازمانهای اداری، حکام محلی، دریافت مالیات و خراج و جزیه
و مصرف بیت المال، بودجه بندی های محلی، (با توجه به تواریخ محلی مثل تاریخ سیستان
و تاریخ بیهق و تاریخ کرمان بزد، فارسنامه و غیر آن) کتب خراج، سپاه و دفاع، وسائل جنگی
مقررات جنگ، غنائم، دیوان عرض عدالت و دادگستری، دیوان مظالم، حسبت، شرع و عرف،
نظام فرهنگی و تربیتی، مساجد، مدارس، طب، علوم و محقق، وزارت، دبیری، خط و زبان

تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام

کد درس : (۲۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : تحقیق در تحولات اجتماعی بعد از اسلام و مطالعه قشرها و گروهها و طبقات
مختلفی که به وجود آمده اند.

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

مطالعه گروهها، قشرها، دستهها و طبقات مختلف اجتماعی در هر یک از ادوار مختلف

ایران بعد از اسلام مانند :

۱- دو قرن اول بحری

۲- دوره حکومتهاى متقارن (طاهریان، صفاریان، ساسانیان، علویان، آل زیار، آل بویه)

۳- دوره حکومتهاى ترکنزاد (غزنوی، سلجوقی، خوارزمشاهی)

۴- دوران مغول و تاتار تا عصر صفویه

۵- دوره صفویان

۶- دوره افشار و زندیان

دلیل و نحل و تاثیر آنها در تحولات اجتماعی

کد درس (۲۲)

تعداد واحد: ۲

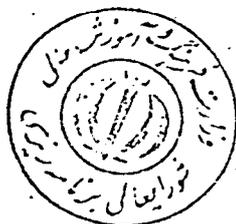
نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: تحقیق درباره ادیان مختلف و نیز نحلتهای متعدد فکری در ایران و بعد از اسلام

سرفصل دروس: (۴۴ ساعت)

بررسی وضع پیروان ادیان الهی و شعب مختلفی که در هر کدام به وجود آمده و تاثیرات آنها در اوضاع اجتماعی هر عصر، و نیز نحلتهای مختلف فکری که به تناسب ایام شکل می گرفته و در تحولات مختلف زندگی انسانها تاثیر می نهاده اند.

روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه

کد درس : (۲۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : هدف روشن کردن چگونگی سیاستهای توسعه طلبانه غرب مسیحی در شرق مسلمان
وزیر و مباهای این سیاست است . همچنین مسائل سیاسی در جهان اسلام کسسه
پس از نابودی دستگاه خلافت عباسی مطرح می گردد .

سرفصل دروس : (۲۴ ساعت)

مطالب این درس با چگونگی نفوذ غرب در منولستان توسط ذرات های مذهبی ،
مسیحی ، مسیحی کردن ایلات و قبایل ، و پس از تشکیل حکومت ، با مسیحی کردن شاهزادگان -
چنگیزی و نفوذ در دربار خانان مغول آغاز می شود از طرف دیگر نفوذ فرهنگ مسیحی ها در نزد
مغولان به دلیل فتح چین و استقرار حکومت در آن مملکت مورد بررسی قرار می گیرد . پس
از تجزیه امپراطوری مغول ایجاد اولوسهای گوناگون ، سیاست خارجی ایران در مرزهای شرقی
آکنده می شود از جنگهای خانوادگی ایلخانان با خویشاوندان خویش در این اولوس ها و در طول
دوران حکومت ایلخانی این ارتباطات مورد مطالعه قرار می گیرد که اغلب خصمانه است و
سیاست خارجی مرزهای شرقی را تشکیل می دهد . در سمت غرب ارتباط با اشارات و مصر و آسیای
صغیر آغاز می شود و جنگهای متعددی در آن منطقه در می گیرد که بیشتر به مرزهای جنگها بر تسمیری
جوئی در جهان اسلام پس از براندازی دستگاه خلافت عباسی است . ممالک غربی نیز از این
اختلافات برای تضعیف جهان اسلام سود می جویند .

روابط خارجی ایران از منقوبه تا عصر حاضر

کد درس (۲۵)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز:

هدف: تبیین و توضیح عناصر اساسی حاکم بر مناسبات سیاسی ایران با خارج در

دوران مورد نظر

سرفصل دروس (۳۴ ساعت)

به ملاحظه اهمیت روابط ایران با خارج در دوره‌های مختلف از منقوبه تا عصر حاضر، عناصر اصلی ایجاد روابط تجاری نظامی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران در هر یک از ادوار مورد بحث و تحلیل و ارزیابی قرار می‌گیرد و به خصوص از نحوه نفوذ و تأثیر غربیان در ممالک شرقی و خاصه ایران سخن می‌رود. روابط ایران با کشورهای همسایه و همجوار نیز در تمامی دوره‌های مزبور مورد بررسی واقع می‌شود.

هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام

کد درس : (۲۶)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیش نیاز :

هدف : چگونگی پیدایش صنایع متعدد و نحوه تغییر و تبدیل و نیز تکامل آنها در ادوار مختلف عمر ملت ایران بعد از اسلام مورد توجه قرار می گیرد.

سرفصل دروس : (۱۱ ساعت)

مطالعه دقیق هنرها و صنایع ایران بعد از اسلام (معماری و شهرسازی، قالی بافی، پارچه بافی و هنرهای ظریفه مانند، خاتم کاری، مینا کاری و نیز تذهیب، تجلید، خوشنویسی و غیره) در شریک از ادوار مهم تاریخ ایران بعد از اسلام.

بررسی و تحلیل اسناد مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای

کد درس : (۲۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : تحقیق در اسناد و مدارک بشمار مهمی که در مراکز مختلف اسناد ایران و جهان
در باره ایران باقی است .

سرفصل دروس (۲۴ ساعت)

جستجوی اسناد جدید و مطالعه و ارزیابی مدارک معتبر برای تعیین میزان صحت و سقم
آنها و نیز حوادث مختلف تاریخی که بر مردم و کشور گذشته است .

تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تا کنون

کد درس : (۲۸)

تعداد واحد : ۳

نوع واحد : نظری

پیشنیاز :

هدف : نقد و بررسی تاریخ ایران از قاجاران تا کنون

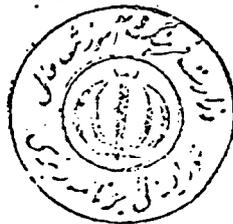
سرفصل دروس : (۸۱) ساعت

تحلیل، نقد و بررسی روند رویدادها بر محور عین‌گرایی و در چارچوب پیوند علت با معلول
خواست بنیادی این درس است، در این دوره از تاریخ ایران است که به روز وازی غرب با دواهرم -
نیرومند و دوروید کوبند در روند رویدادها نقش‌ی ژرف به جای گذارده است: رویه
دانش و کارشناسی از یک سو، و رویه استعمار از سوی دیگر، ازین روی، در نقد و بررسی رویداد^{های}
درون مرزی و پیوندهای بیرون مرزی ایران، رویکردی ویژه به رویه تمدن‌ی، ژوازی غرب
و شیوه‌های رویارویی جامعه ایران با آن ذو پدیده خواهد بود.

سرفصل دروس تخصصی دوره دکتری رشته تاریخ

گرایش تاریخ اسلام

جزیره العرب، قبل از اسلام

کد درس: (۳۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: شناخت دوره جاهلی و تاریخ عربستان قبل از اسلام، جهت فراهم شدن زمینه‌های دقیق شناختی برای بررسی نقش اسلام در ایجاد تفسیر و تحول سریع و شکفت آوردن عربستان و نیز فراهم شدن زمینه‌های ریشه‌یابی حوادث در تاریخ اسلام.

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

مطالعه جغرافیای شبه جزیره عربستان، تقسیمات جغرافیایی، ساجه تاریخی
تدوالات قومی در عربستان، تقسیمات اعراب، شکل بندی و ساختار قبیل و حکومت در عربستان
پیمانها و احلاف، اقسام، دوره جاهلی، بداوت و حضارت در عربستان، تمدن شمال و جنوب
عربستان، ترکیب انسانی و اجتماعی شهرهای مجاز عقاید و ادیان در عربستان، ادبیات
دوره جاهلی، مطالعه زندگی اجداد پیامبران هاشم تا عبدالله

شناخت و نقد منابع تاریخ اسلام (با تکیه بر شیوه علم تاریخ کتاب‌شناسی تاریخی
اسلامی - تحقیقات جدید و علوم کمکی شامل درایه ، رجال و انساب) :

کد درس : (۳۴)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

هدف : مطالعه و شناخت و نقد و تحلیل کلیه منابع تاریخ اسلام ، آشنائی با سبب علم
تاریخ و علوم کمکی نا دانشجو بتواند زمینه‌های ذهنی دقیقی برای پژوهش در تاریخ
اسلام پیدا کند .

سرفصل دروس : (۲۴ ساعت)

در این درس دانشجو با منابع اسلامی از مخطوط و مطبوع آشنا خواهد شد و سبب
علم تاریخ مانند سیره ، معنای ، تراجم ، طبقات ، فتوح ، خراج ، انساب ، تاریخ بلاد
و مدن ، تاریخ و حروب و غیره را مطالعه و مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار خواهد داد . در این
درس استاد به ارائه و مطالعه کلی علوم کمکی یعنی درایه ، رجال و انساب خواهد پرداخت
و کاربرد آنها را در تاریخ نشان خواهد داد .

تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا سال ۴۰ هجری) با تکیه بر دیدگاههای مکاتب تاریخ نگاری
اسلامی و مقایسه گزارشهای مکاتب تاریخ نگاری

کد درس : (۲۳۹)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : عربستان قبل از اسلام

هدف : شناخت انتقادی گزارشهای مختلف مکاتب تاریخ نگاری اسلامی در باره
تاریخ صدر اسلام

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

در این درس تاریخ اسلام در قالب گزارشها و دیدگاههای مکاتب تاریخ نگاری اسلامی
همانند مکاتب بزرگ مدینه و عراق و مکاتب کوچک شامل یمن شاه و ایران میز در مطالعه و تجزیه
و تحلیل قرار خواهند گرفت. استاد در این درس باید دید جای مطالعه کلی گزارشها : به مقایسه
و نقد و بررسی اخبار وارده در کتب صاحبان مکاتب فوق مبادرت کند و نیز علل و اسبابی را که
باعث اختلاف گزارشهای مکاتب مختلف شده است، نشان دهد. این عوامل به عنوان نمونه
عبارت خواهد بود از علل عقیدتی، سیاسی قومی و غیره. . . . . قالب موضوعی و زمانه
مطالعه فوق از ولادت پیامبر تا سال ۴۰ هجری خواهد بود.

تاریخ تشیع

کد درس : (۲۴)

تعداد واحد : ۲

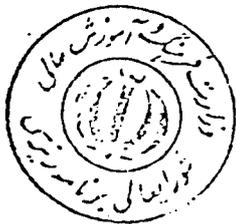
نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ صدر اسلام

هدف : بررسی و تحقیق در زمینه سیر تکوین تشیع و کلیه فرقه‌های شیعی و نقش شیعیان در تاریخ اسلام و سرزمینهای اسلامی .

سرفصل، دروس : (۲۴ ساعت)

پیدایش تشیع، خاصه فرقه‌های بزرگ شیعی شامل: شیعه اثنی عشری، زیـبـدی و اسماعیلی . تشیع عصر خلفای اولیه . نقش ائمه شیعه امامی در اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی . قیامهای شیعی در دوره اموی و عباسی . گسترش تشیع در سرزمینهای اسلامی شامل: ایران، آفریقا و دیگر نقاط . تشیع در دور مترکان . تشیع در دوره مأمون . مراکز مهم شیعی در جهان اسلام از ابتدا تا دوره صفوی . خدمات فرهنگ و تمدنی شیعه .

دوره اموی و عباسی

کد درس: (۲۵)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ صدر اسلام

هدف: مطالعه و شناخت انتقادی دوره اموی و عباسی

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

بررسی ریشه‌های شکل‌گیری قدرت اموی، بررسی تحولات سیاسی، اقتصادی اجتماعی و عقیدتی در دوره اموی، فتوحات دوره اموی، گمکش‌های داخلی در دوره اموی بررسی زمینه‌های ضعف و انحطاط امویان و دلایل سقوط ایشان مطالعه روند شکل‌گیری خلافت عباسی، اوضاع سیاسی، اقتصادی و اجتماعی جهان اسلام در عهد اول عباسی، بررسی مشخصات عهد دوم عباسی مطالعه روند تجزیه قدرت خلیفه و ظهور قدرتهای مستقل در درون امپراطوری عباسی عباسیان و قریکان سیاست عباسیان در برابر انبیا، عباسیان و خلفای فاطمی مصر مطالعه روند انحطاط و سقوط خلافت عباسی، آثار و نتایج آن.

فرهنگ و تمدن اسلامی

کد درس: (۳۶)

تعداد واحد: ۲

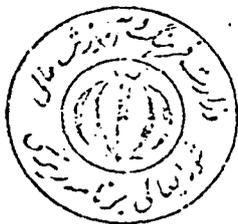
نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ مدر اسلام

هدف: شناخت و آگاهی کلی، درباره مبانی و هویت فرهنگ و تمدن اسلامی و عوامل سازنده آن و نقش آن در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

بررسی مشخصات و ویژگیهای تمدن و فرهنگ اسلامی، هنر اسلامی، ویژگیهای هنر در تمدن اسلامی با توجه به سنتهای معرفتی جوامع اسلامی، سیر تحولات اداری و نظام حکومتی از صدر اسلام تا پایان حکومت عباسی، سازمانهای اجتماعی و نهادهای فرهنگی در قرون نخستین اسلامی، جایگاه علوم در حیات معنوی جهان اسلام. همچنین مطالعه عمیق و تحلیل اسلامی و آگاهی کلی از مبانی کلامی کلیه فرق و شاخه های مذهبی موجود در تاریخ و جهان اسلام در این درس انجام خواهد شد.

تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس

کد درس : (۲۷)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : تاریخ صدر اسلام و دوره اموی و عباسی

هدف : شناخت تحولات تاریخ اسلام در شمال آفریقا و اندلس

سرفصل دروس : (۲۴ ساعت)

بررسی چگونگی نفوذ اسلام در آفریقا و اندلس ، چگونگی تشکیل دولت امویان اندلس

مطالعه انبارت نشین های شمال آفریقا از جمله : ادرسیان ، بنی اغلب ، بنی طولون ، آل اخشید ، فاطمیان و دولت فاطمی در آفریقا ، مطالعه روند شکل گیری فاطمیان تا سقوط سلیمانی

و نتایج آن در شمال آفریقا و اندلس ایوبیان ، دوره ملوک الطوائف اول اندلس ، مرا بطون

و احیای قدرت مسلمین در شمال آفریقا و اندلس ، شکل گیری قدرت مرحدان به جای مرا بطون

شکل گیری قدرت منالیک در مصر ، تمدن اسلامی در شمال آفریقا ، حکومت های محلی در شمال آفریقا

آفریقا قبل از دوره عثمانی ، بنی نصر و سقوط اندلس ، چگونگی تسلط عثمانیها بر شمال آفریقا

اروپائیان در آفریقا ، تجزیه عثمانی و ظهور قدرتهای جدید در آفریقا در قرن بیستم

اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی

کد درس : (۳۸)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظر

پیشینه/پیمای : تاریخ صدر اسلام و دوره اموی و عباسی

هدف : بررسی و مطالعه چگونگی نفوذ و گسترش اسلام در شبه قاره هند و آسیای مرکزی

سرفصل درس : (۲۴ ساعت)

بررسی فتوحات اولیه مسلمانان در شبه قاره هند و آسیای مرکزی

امیرنشین های شرقی جهان اسلام در فتوحات هند و آسیای مرکزی ، عزیزیان و دیگر ترکان و

چگونگی گسترش اسلام در میان ایشان ، نقش سلجوقیان در مرزهای شرقی جهان اسلام ،

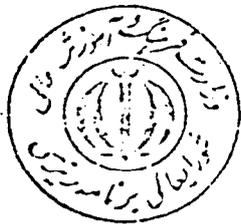
قراختایان ، خوارزمشاهیان و غوریان ، پیشروی اسلام در هند پس از عمر ترکان هند و آسیای

مرکزی در دوره مغول و تیموری و بررسی تحولات دوره جدید و عصر استعمار و مسائل شبه قاره هند

و آسیای مرکزی ، سقوط دولت مغولان در هند و تسلط همه جانبه انگلیس ، اوضاع دوره تسلط

انگلیس ، بررسی دوره استقلال و نقش اسلام و مسلمین در استقلال هند ، مطالعه روند وضعیت

اسلام و مسلمین در آسیای مرکزی پس از غلبه روسها

تاریخ عثمانی

کد درس: (۳۷)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: تاریخ صدر اسلام و اموی و عباسی

هدف: شناخت تحولات جهان اسلام در دوره حکومت عثمانی، شناخت تاریخ عثمانی که فرمانروایان آن عملاً "بربخش وسیعی از سرزمینهای اسلامی به مدت قرن حکومت داشته‌اند."

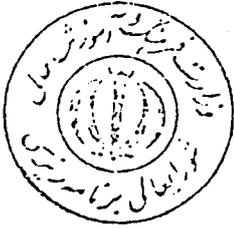
سرفصل درس: (۳ ساعت)

بررسی چگونگی و نتایج استقرار ترکان در مرزهای آسیای صغیر و پیشروی ایشان به سوی قلمرو امپراطوری بیزانس. مناسبات سیاسی و فرهنگی دولت‌ها و اسارت‌های ترک نشین با یکدیگر و با دولت بیزانس قبل از تکوین دولت آل عثمان. چگونگی سيطرة آل عثمان بر دیگر قدرت‌های ترک آسیای صغیر، بنیان‌های تمدن و فرهنگ و جامعه عثمانی. تحولات دولت عثمانی تا جنگ آنقوره. از جنگ آنقوره تا فتح قسطنطنیه از محمد فاتح تا سلیم و سلیمان قانونی. جامعه و سیاست عثمانی در اوج اقتدار امپراطوری. افول تدریجی دولت عثمانی از عهد سلیمان. علل و نتایج آن. نمانده‌های قدرت مند عثمانی (کوپرلوها ۱۰۰۰). انحطاط امپراطوری و مناسبات آن با دولت‌های اروپائی و هم‌چو در قرن نوزدهم. طرح اصلاحات و عصر تنظیمات و نتایج آن. دوره سلطنت عبدالحمید. نفوذ فرهنگ اروپا در عثمانی، جنبش عثمانیان نو و ترکان جوان جنگ جهانی اول و پایان حیات امپراطوری عثمانی. بررسی مسئله خلافت. اقتصاد و نظام لشگری. بررسی مذهب و موقعیت عثمانی در تاریخ و تمدن و فرهنگ اسلامی. ریشه‌یابی علل سقوط عثمانی. نتایج و اثرات آن.

فصل چہارم

منابع و مآخذ

منابع و مآخذ

نام درس : تاریخنگاری در ایران

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

فهرستهای کلی کتب عربی و فارسی مانند آنچه که اسنوری در ادبیات فارسی و سنزوی در فهرست نسخه‌های خطی فارسی مشار در فهرست کارهای چاپی عمومی و بروکلین در نگارشهای عربی و سزگین در تاریخ‌نگارشهای عربی آورد و هم چنین تاریخ‌نگاری و ژنرال با ارجاع به فهرس کتبخانه دمای ایرانی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

مقدمات کتب تاریخ مانند آنچه در هربرن و بیارتولد و دیگران آوردند که متنسوخ‌اند و باید برای رده بندی کتابهای تاریخی به این گونه کتابها مراجعه کرد کتب درباره نگارش تاریخ هم زبانهای فارسی و عربی و اروپائی فراوان است که به موقع به دانش‌جویان گفته خواهد شد.

نام درس : جغرافیای تاریخی ایران

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

المسالك و الامالك : ابن خردادبه

صور الاقالیم و المسالك و الامالك : استخری

احسن التقاسیم : مقدسی

صوره الارض ابن حوقل - فتوح البلدان : بلاذری

آثار البلاد : قزوینی - البلدان : ابن فقیه

دنیاله درس جغرافیای تاریخی ایران

دیوان العبر : ابن خلدون - نزح القلوب :

حمدالله مستوفی آثار الباقیه - ایوریحان بیرونی

سفرنامه : ابن بطوطه معجم البلدان : یاقوت حموی - فارسنامه

ابن بلخی - جغرافیای حافظ ایرو - تاریخ سیستان - تاریخ بخارا از رشخی - حدود العالم

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

سزوهینهای خلافت شرقی : لسترنج

فارسنامه ناصری : فسائی - مرآت البلدان : اعتماد السلطنه - مطلع الشمس : اعتماد السلطنه

مازندران و استرآباد را بینو - تاریخ طبرستان و رویان و مازندران : ظهیرالدین مرعشی -

تاریخ گیلان و دیلمستان : ظهیرالدین مرعشی - کلیه سفرنامه های سیاخان خارجی در باره

ایران مانند سفرنامه شاردن و تازرنیه و پیتروود لاوله و جیمز فریزر و دیولانرا و قلاندن و مانند

آن و سفرنامه های داخلی .

نام درس : جامعه شناسی تاریخی ایران

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

- روشهای جامعه شناسی تالیف جمشید مرتضوی نشر دانشگاه تبریز ۱۳۵۲ بخش های اول و

دوم

- مبانی انسان شناسی از محمود روح لامینی انتشارات زمان ۱۳۶۴ فصل های دوم و سوم

نزهة الارواح و روضه الافراح (تاریخ الحکماء) از شمس الدین محمد بن محمد شهرزی،

انتشارات علمی و فرهنگی ۱۳۶۵

- دیباچه کتاب "تاریخ نگاری فلسفه" از محمد تقی دانش پژوه

نام درس : قرائت و بررسی کتیبه‌های دوران ساسانی

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

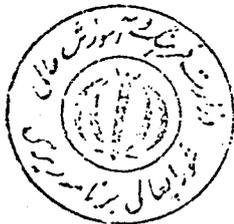
۲- سایر منابع (منابع فرعی)

پرویز رجیبی ، کرتیر و سنگ‌نبشته ، اودر کعبه زردشت : مجله بررسی‌های تاریخی

سال ششم ، شماره ۲۲ ، مهرماه ۱۳۵۰ ، ص ۶۸

نام درس : قرائت و بررسی کتیبه‌های عصر باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

فارمن شارپ ، فرمانهای هخامنشی ، شیراز ، ۱۳۴۳

نام درس : تاریخ اساطیر و ادیان ایران باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

مجموعه فهرست مقالات

دائرة المعارف دین و اخلاق

دائرة المعارف علوم اجتماعی

کتاب R.C. Zuehner کتب کریستینسن به زبان اصلی

درباره درس تاریخ اطهر و ادیان ایران باستان

آثار ریدن کزن و تور آندوا

داثر آلمار ف. دین تطابقی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

تواریخ عمومی اسلامی

مقالات ایران شناسی (آثار ایران شناسان)

کتب ایرانشهر (ج اول)

خداینامه‌ها

اوستا

شاهنامه‌ها

SLIND- IRANICA

عمر اوستا تالیف ۱۰ اشپگل

نام درس : هنرها و منابع در ایران باستان

۱- منابع ملی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- موزه‌های موجود در تهران و در صورت امکان در سایر شهرهای ایران که دارای موزه‌های

محلی می‌باشند و موزه‌های عمده جهان.

۲ کتابها

ایران از آغاز تا اسلام تالیف گیرشمن . ترجمه دکتر محمد معین .

هنر اشکانی و ساسانی . تالیف گیرشمن . ترجمه دکتر بهرام پره‌وشی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

تاریخ ماد . تالیف دیاکونف . ترجمه کریم کشاورز

تاریخ ایران در زمان ساسانیان . تالیف کریستنسن . ترجمه رشید یاسمی

درباره منابع فرعی

تمدن سامانی . تالیف لژکونین ترجمه دکتر عنایت الله رضا و شیره
نمیتوان فهرست دقیقی از منابع ذکر کرد زیرا در دوره دکتری منبع شناسی در درس مباحث
جداگانه ای است و منابع و ماخذ هر درس گاه از مدارتجا و زنی می کنند .

نام درس : تحولات سیاسی ، اجتماعی اداری و اقتصادی ایران باستان

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

- ۱- ایران باستان - حسن پیرنیا
- ۲- تاریخ هخامنشی - اوستد - ترجمه دکتر محمد مقدم
- ۳- ایران از آغاز تا اسلام - گیرشمن ترجمه دکتر محمد معین
- ۴- تاریخ هروودت ترجمه دکتر هدایتی
- ۵- ایران در زمان ساسانیان - کریستن سن ترجمه رشید یاسمی
- ۶- حیات مردان نامی - پلوتارک - رضا منشاخی
- ۷- تاریخ مردم ایران (پیش از اسلام) دکتر زوین کوپ

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

استفاده مستقیم از منابع خارجی که هنوز بنارسی برگردانیده نشده است . . . . .

نام درس : مناسبات ایران با کشورهای همسایه (پیش از اسلام)

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

- ۱- تاریخ ماد . تالیف دیاکونف ترجمه کریم کشاورز
- ۲- تاریخ ایران باستان . تالیف دیاکونف ترجمه روحی ارباب
- ۳- ایران از آغاز تا اسلام . تالیف گیرشمن . ترجمه دکتر محمد معین

دنیاله مناسبات ایران با کشورهای همسایه (بیش از اسلام)
۴- تاریخ خانمانی : تالیف استاد . ترجمه دکتر محمد مقدم

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- جنگهای ایران و روم تالیف پروکوپیوس ، ترجمه رضاشایخی

۲- تاریخ ورودت . ترجمه حامد هدایتی

می توان فهرست دقیقی از منابع ذکر کرد زیرا در دوره دکتری منبع شناسی هر درس مبحثی جداگانه و مهم است و منابع باخذ هر درس گاه از مدار تجاوز می کنند .

نام درس : زبان و ستائی

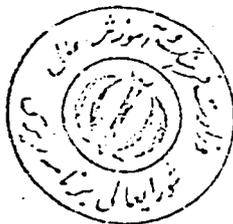
۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- کاتها

۲- یشتها

۳- یسنا

۴- وندیداد

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

جزوه استاد و متنهای متعددی که در دست است

نام درس : تحولات سیاسی ، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

تمام منابع اصلی تاریخ ایران بعد از اسلام از جمله طبری : ابن اثیر ، مسعودی یه نقوی

روضة المحفا ، حبیب السیر

دنیاله تحولات سیاسی، اداری و اقتصادی ایران بعد از اسلام

سایر منابع به آن تشبیه که در مقدمه کتاب تاریخ ایران بعد از اسلام دکتر زرین کوب یاد شده است.

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

کتاب ادبی و تذکره‌ها و منابع باستان‌شناسی و امثال آن

نام درس : تاریخ اجتماعی ایران بعد از اسلام

۱- منابع اصلی درس (ناچکتاب و مؤلف یا مترجم آن)

۱- تاریخ طبری محمد بن جریر طبری

۲- تاریخ الکامل ابن اثیر

۳- مروج الذهب و معادن الجواهر مسعودی

۴- تاریخ بیهقی - بیهقی

۵- تاریخ جهانگشای : جوینی

۶- جامع التواریخ : خواجه رشیدالدین فضل‌الله

۷- عالم‌آرای عباسی : اسکندر بیگ

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

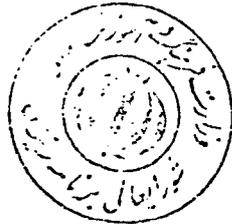
۱- جهانگشای نادری - میرزا مهدی خان

۲- احسن التواریخ - روملو

۳- کیتی‌گشای زندیه - نامی

۴- زینت التواریخ - ابن علی‌رضا

۵- ناسخ التواریخ - سپهر

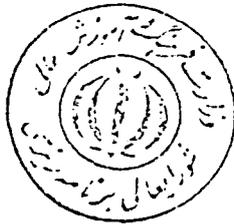

نام درس : مائز و نحل و تاثیر آنها در تریولات اجتماعی

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- المثل والنحل

۲- الفرق بین الفرق

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- تاریخ علوم عقلی در اسلام دکتر مصفا

۲- تاریخ ادبیات ایران ۶ جلد، دکتر مصفا

۳- خاندان نوبختی - عباس اقبال

نام درس : روابط خارجی ایران از اسلام تا صفویه

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

۱- تاریخ جهانگشای . تالیف عطا ملک جوینی به تمخیز قزوینی در سه جلد

۲- جامع التواریخ تالیف رشیدالدین فضل الله همدانی به تمخیز بهمن کریمی در دو جلد

۳- تاریخ و صاف تالیف و صاف الحضره

۴- حبیب السیر . تالیف میرخواند . چاپ انتشارات خیام

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- امپراطوری صفویان تالیف گروه ترجمه عبدالحسین میکده

۲- تاریخ فتوحات مغولان تالیف ساندرز . ترجمه ابوالقاسم حالت

۳- سفیران پاپ به دربار خانان مغول . تالیف وراکه ویلسن . ترجمه مسعود درجب نیا

نام درس - روابط خارجی ایران از صفویه تا عصر حاضر

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

۱- مناسبات سیاسی ایران با خارج در عصر صفوی نصرالله فلسفی

۲- روابط ایران با خارج از صفوی تا عصر حاضر - عبدالرضا دوشنگه مهدوی

۳- تاریخ روابط سیاسی ایران و انگلیس در قرن ۱۹ میلادی (هشت جلد) محمود محمود

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- تاریخ سیاسی و اجتماعی ایران از تیمور تا پایان صفویان (۲ جلد) دکتر ابوالقاسم طاهری

۲- تاریخ اجتماعی ایران در دوره افشاریه، دکتر شعبانی

۳- روش و انگلیس در ایران، ترجمه دکتر منوچهر امیری

۴- ایزان و جهان دکتر نوائی

نام درس : هنرها و منابع ایزان بعد از اسلام

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

۱- تاریخ هنر ایران، پوپ

۲- تاریخ منابع اسلامی کربستین پرایس

۳- تاریخ منابع ایران - زاره

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- موزه های مختلف

۲- آثار تاریخی بیشمار در مراکز مختلف

نام درس

نام درس : بررسی و تحلیل اسناد و مدارک آرشیوی و کتابخانه‌ای

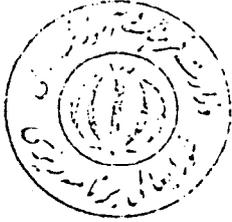
۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

۱- کتابخانه‌های عمومی و دولتی

۲- مراکز اسناد

۳- آرشیوهای وزارتخانه‌ها و سازمانهای مهم

۴- کتابخانه‌ها و مراکز اسناد خصوصی و خانوادگی

۲- سایر منابع (منابع فرعی)

۱- مجموعه‌های اسناد و مدارک - آرشیو وزارتخانه - سازمانها و مراکز دولتی و ملی

۲- کتب مختلفی که به وسیله محققان و استادان داخلی و خارجی چاپ شده است.

نام درس : تاریخ معاصر ایران از آغاز قاجاران تا کنون

۱- منابع اصلی درس (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

مذاکرات مجلس ، روزنامه مجلس ، اسناد و مدارک سازمان اسناد

اسناد ملی ایران، اسناد و مدارک بنیاد مستضعفان ، روزنامه‌ها و اسناد نامه‌ها و کتابهای مانند

بهار تاریخ احزاب سیاسی (دو جلد) ، لسان‌الملک ، ناسخ التواریخ دوره قاجاریان

مورخ الدوله سپهر ایران در جنگ بزرگ ، کتاب آبی (دو جلد) ، عبدالهادی حائری ، نخستین

روویاروییهای اندیشه گران ایران یادآور و پیمتعدن بورژوازی غریب

نام درس : جزیره العرب قبل اسلام

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مؤلف یا مترجم آن)

کلیه اسناد و مدارک دست اول و کتابهای اختصاصی مربوط به دوره جاهلی منابع این

درس خواهند بود . المفصل فی تاریخ العرب دکتر جواد علی (۱۰ جلد) ، العرب قبل از اسلام

دنیاله درس جزیره العرب قبل از اسلام

جزجی زیدان (۴ جلد) بلوغ الارب آلوسی (۳ جلد) نمونه‌ای از این منابع هستند از آنجاکه کتب انساب را شعاریز جاوی اطلاعات فراوانی درباره دوره جاهلیت هستند. بایسد از آنها نیز به عنوان منابع اصلی یاد کرد. به عنوان می‌توان از *جمهرة النساب* ابن کلی و ابن حزم یاد کرد. ملاحظات سبع و کتاب *الاصناء* ابن کلی و *الانغانی* ابوالفرج امفہانی نیز از جمله عمده‌ترین منابع محسوب می‌شوند. دسته دیگری از منابع را می‌توان منابع باستانی مانند کتب کتیبه‌ها، آثار معماری نام برد غیر از مجموعه منابع عربی فوق باید از تورات و تلمود نیز به عنوان دو منبع مهم در شناخت عربستان قبل از اسلام نام برد.

نام درس : تاریخ صدر اسلام (از بعثت تا سال ۴۰ هجری)

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

منابع مورد استفاده در این درس ، قدیمیترین کتب سیره‌غازی و فتوح و طبقات و بخش‌های صدر اسلام در تواریخ اسلامی خواهند بود . به عنوان نمونه می‌توان از سیره ابن هشام سیره حلبیه ، مغاری و اقدسی ، طبقات ابن سعد و تاریخ طبری یعقوبی و مسعودی نام برد . در اس این منابع قرآن و نهج البلاغه ، دو متن اصلی خواهند بود که به دلیل در برداشتن اطلاعات فراوان و یقینی درباره تاریخ صدر اسلام ، همواره باید مورد استفاده قرار گیرند .

نام درس : فرهنگ و تمدن اسلامی

۱- منابع اصلی درس : (نام کتاب و مولف یا مترجم آن)

علاوه بر کلیه : سناد و مدارک مکتوب تمامی آثار مادی نظیر بناها و ساختمانهای مختلف که تجسم جلوه بخشهایی از تمدن اسلامی هستند و نیز کلیه کتیبه‌ها ، سکه‌ها ، آثار هنری دیگر در شمار منابع این درس محسوب می‌شوند . همچنین در بخش شناخت ملل و نحل اسلامی

ایستاد